

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
a pošto prejema ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1.
f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse
leto f. 3.—Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „po-
slaniščah“ se plačuje za navadno trislopnjo
vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ 2 krat
6 „ „ 2 krat
Za večje širke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternolliju; v Trstu
v tobakarnicah „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo pod naslovom: Vik-
tor Dolence v Gorici — Rokopisi
se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno
frankujejo. — Delalcem in drugim ne-
premočnim se naročnina zniža ako se
oglasijo pri uredništvu.

Ustaja v Bosni in Hercegovini.

Iz Hercegovine se poročna sopet o mnogih bitkah,
v katerih so zmagali ustaši; Trebinje je popolnoma ob-
koleno; v mestu nekda vre in 8. konzuli posredovalnih
vlad se ne upajo vrniti iz Trebinja. — Ena turška ladja
je sopet izkrcala 2 bataljona turških vojakov pri Kleku;
a ustaši so Turke čakali v gorah nad Klekom in so jih
napadli ter zapodili v beg; gnali so jih do morja in
jih prav mnogo pobili; kar je ostalo turških vojakov,
so se deloma zgubili po hribih, deloma pa so se rešili
na ladje blizu Kleka. Pobjo je bil velik in Turki so
zgubili mnogi ljudi, orožja in živeža.

Iz Carigrada pa poročajo Turki, da je 6 bataljo-
nov Turkov zmagalo ustaše pri Zanjevini ter vzelo Pivo
in da so ustaši zgubili mnogo ljudi in streljiva. — S tem,
da so bahnjo se zmago, vendar priznavajo Turki, da
ustaši niso še zginili. kakor je telegrafiral Server-paša
v Carigrad.

Turčin rad laže, kajti resnično je, da pop Žarko
napreduje in da je njegova četa narasla na 6500 mož.
V Hercegovini torej Turki ne bodo nič opravili.

V Bosni pa se ustaja vedno širi; iz Avstriji in
Srbije dohajajo mnogo čete prostovoljcev. Iz B-lgrada
se celo poroča, da je nek Srbski kapitan pobegnil k
popu Zarku z 1000 možmi narodne vojske.

Okoli Kostajnice blizu avstrijske meje so bili mno-
gi hudi boji; 500 Turkov je šlo iskat ustašev v šumo;
a ustaši so jih nenadoma napadli in popolnoma potol-
kli. 26. t. m. so Turki v Kostajnico pripeljali 14 voz
mrtev. Bitke še zmerom trajajo v raznih krajih sever-
ne Bosne; mesarenje je veliko na obeh straneh. — Turki
so v teh bojih vjeli 2 Slovence: Česna in Mejača, oba
iz Ljubljane; a Česen je vtekel turški straži, ker je
enemu stražniku vzel revolver in z njim ustrelil 2 turška
vojaka; o Mejaču se ne ve, kam je prišel, morda so
ga divji Turki na kol pribili.

Tudi nek geometer Kovačič iz Ljubljane je ranjen
in slišalo se je, da je v turških rokah, a čez dva dni
je po veliki prestani nevarnosti sopet prišel v Kostajni-
co. Nek Slovenec, Pogačnik, je ostal mrtev v boju.

Splah pa se poroča, da so Slovenci predrzni in
korajžni in da se posebno nek Merlak odlikuje zaradi
velikega poguma. Mi Slovenci imamo torej uže prve ma-
čenike za osvobojenje Slovanov; naj bi bil ta krvavi

krst znamenje prave solidarnosti in jugoslovanske boljše
bodočnosti našega naroda.

Miroslav Hubmajer je šel iz Hercegovine v Bosno,
kder bo prevzel poveljništvo ustašev na hrvatski meji
na reki Uni. Srbska dežela je popolnoma v orožji; tr-
govstvo miruje; narod čaka dan za dnevom, da pojde
na Turčino. — Adresa skupštine srbske, katere pravi ob-
sežek nij znan nobenemu listu, nekda nij tako pohlev-
na. — Ona močno diši po sinodniku in obeta knezu, da
bode na njegov poziv ves narod kot en mož skočil na
branik drage domovine.

Turška vojska pri Nišu je Srbsko uže večkrat
provocirala, ker je prestopila mejo in po Srbskemu ro-
pala; te dni pa so Turki vstrelili 2 srbska oficirja, ki
sta bila v službi na meji. Imenujeta se Dimić in Ra-
jaković.

Srbska vlada se je pritožila pri Porti; a Porta
je nekda protestovala in se pritožila pri evropskih ve-
levlastih, da Srbska izdatno podpira ustajo. — Sliši se
celo, da hoče Turčija napovedati vojsko Srbski in da
Ristić nalašč čaka in ustajo vidno podpira, da le Tur-
ška začne boj. Ta plan je prav izvrsten, ker Srbska bi
bila potem opravičena nasproti evropski diplomaciji,
katera bi po tem mogla molčati. — Da je Srbska popolno-
ma pripravljena na boj, priča to, da je oborožila 160000
mož, ki se ne smejo gnuti iz vojaških taborov in ča-
kajo na povelje za marš. — Med Srbsko, Rumensko, Grš-
ko in Črnogoro se pridno telegrafuje; sliši se, da se
uoda te male vlasti popolnoma sporazumele za slučaj
vojske. — Rumanska je uže postavila 14000 vojakov na
Turško mejo.

Na Balkanu bo torej težko diplomacija kaj opra-
vila; reč se zna še kaj časa vleči; a na vse zadnje bo
razsodil meč.

Bosna in Hercegovina.

(nadaljevanje.)

Omenjeni deželi nijsti šterilni, nerodovitni, posebno
Bosna ne, ampak kultura, to je obdelovanje je zan-
marjeno, kakor bolj ne more biti. — Nij dvombe, da bi de-
želi, pod količkaj boljšo vlado, lahko pridelali toliko,
da bi prebivalci izvrstno živeli, zraven pa še izvažali
prav obilno raznovrstnih pridelkov. Kaj pa še, ko bi

železnice vezale te kraje z Dalmacijo, Granicco in Srb-
sko? Bosna ima posebno proti severu in zahodu kaj
rodovitne manjše in večje pljanjave preprežene z razni-
mi manjšimi in večimi holmi, mej katerih se vijo mno-
gi potoki, manjše in večje roke, ki vse izvirajo na mno-
gih in dobro obgozdenih, uže poprej popisanih planin-
skih ravninah. Lepi in popolnoma ohranjeni, to je
neizsekani gozdi v Bosni so državna turška ali pa last-
nina begov, kateri pa ne smejo prodajati lesa iz šume
brez vladnega dovoljenja. Posebno lepi in veliki gozdi
so na obeh bregih reke Neretve, po kateri trgovci z
lesom plavajo najlepša debla. — Ampak žag in sploh
potrebne obrtnije z lesom je prav malo, ali pa je prav
primitivna.

V omenjenih gozdih raste bukovina, hojevna in
izvrstni hrast. Kupčija in obrtnija z lesom ima torej v
Bosni in Hercegovini lepo prihodnost, če ne bo tam
gospoduril Turčin. Oba glavna močvirja, eden blizu Mo-
stara in Blato — Buško sta nekoliko obdelana; kmetje
tam pridelujejo mnogo prosa, mej tam ko so lepe in
rodovitne pljanjave in doline skoro večinoma zanemar-
jene in neobdelane. — Uboga raja nijma nobenega ve-
selja do dela, kar je naravno, če se premisli, da mora de-
lati samo za Turka, in kar je še hujši: kristjansko
prebivalstvo se celo boji veljati za premožno in skriva
kolikor mogoče pred Turčinom vse premakljivo imetje,
kajti Turčin jemlje, kder vidi in dobro razumi, kako je
treba puliti ubogo rajo. — To je torej krivo, da se Bos-
njak le totiko bavi s poljedelstvom, kolikor mu je po-
treba za skromni živež; on ne gnoji njiv in ne kosi
lepih travnikov, kakor samo enkrat, namesto 3 krat.

Vkljub tej prežalostni prikazni pridelajo Bosnjaki toliko
žita, da zadostuje potrebam in da se ga še prav mno-
go izvaž. posebno ovsa in turšice. — Ali sama Bosna
bi lahko 5 krat več izvažala, ko bi se razmere le ko-
ličkaj predrugačile. — Omeniti je tudi treba, da so vsi
pridelki, katere izvaž Bosna, prav slabi in torej v ceni
jako nizki. Našim trgovcem je gotovo znano bosniško
žito, da je namreč nesnažno in malo tehtja, kar je naj-
lepši dokaz strašne zanemarjenosti. Bosna pridelja tudi
sadja v veliki obilnosti, posebno pa sliv, katere tam
imenujejo savke in požegaše, jabelk, brusik i. t. d. Iz
sliv žgejo znano slivovico, katero izvažajo v veliki mno-
žini, tudi sušijo česplje, ampak tako slabo, da so glade
kakovosti na evropskem trgu znane kot nižje vrste. V

LISTEK.

Črtica iz mornarskega življenja.

(Dalje.)

Da, samota v pravem pomenu besede te obdaja;
kako čudni občutki v senci, po enacih samotnih pusti-
njah! — Nijeden nij pregovoril besedice, tiho je bilo,
le zamolkli ropot kopitni po pesku je včasih preglasil
tišino, ili pa krik la-nega orla v sinjem zraku, kateri
je, zapazivši merho, šinol kakor blisk na svoj rop ter ga
požrešno tergal i lakot tolažil.

Ko smo uže dobre pol ure v eno mer vsi zamiš-
ljeni po svoji poti jezdili, zagledali smo pred seboj sre-
di velicega s košatim drevjem nasejenega vrta (krasno
palaco: truma ptičev mergoli po zelenih vejah, i pri-
jazno šumljajo studenčki.

Čuj! kako mili glasovi ti doné nasproti! je-li mo-
goče? to je znana pesem! — So mi mar sanja? — „Nij-
so sanje! Zala deklica šiva pod košatim drevesom, ter
vsa zamišljena prepeva: „devo mило, дево krasno“! Njo
mili glas se razlega po verta kakor struna; še pti-
či so začuden omolčali i — rajsko devojko poslušali!

Kakor da bi bili okameneli, ostali smo: bila je to
nam vsem dobro znana pesen, ko smo tudi večkrat
na „Minervi“ o večernem mraku pevali, nikdar bi si
pa ne bil človek mislil čuti to lepo hervatsko v tej sa-
motnej zelenici (vazi)! Stoperv ko deklica pesem kon-
ča, nas zapazi, ostane i kakor nekako osramočena se
oberne proti gradu; moj tovariš P., neke danji zagreb-
ški dijak i prav olikan mladenič, jo ogovori po hervat-

ski, ter jo prosi, naj bi blagovolila približati se. Dek-
lica nij razumela; uprašala je po Francozko, kaj da
želi. Omenjeni tovariš zmožen francoščine, naprosi jo
tedaj, bi-li ne bilo mogoče zvedeti, kje se je ono pes-
nico naučila? Kakor serna se nam približa i v kratkem
a jako ljubeznivem govoru pripoveduje sledeče:

„Bila sem še mlada, ko se je preselil moj oče kot
vrtar iz kraljevice v hrvaškem primorju v Aleksandri-
jo da bi svoje stanje zboljšal. Komaj sem imela dve
leti mi je uže draga mamica umrla; razum očeta mi
ni žive duše ostalo, da bi jo poznala. Moj oče našel si
je po dolgem času pičlo službico v Aleksandriji. Osoda
pa je hotela, da je že po malem času svojega službo-
vanja obolil, in sicer zaradi skerbi, ker se je bil nje-
gov gospodar v Francijo preselil, valed česar je brez
zaslužka ostal. Žalost, slabo stanje, pičla hrana, vse to
je pospeševalo njegovo bolezen in ravno na moj god,
sv. Anico, je zaspal v gospodu, ter se v boljšo deželo
preselil.“

Pri teh besedah, opazil sem vtrenoti se nekatero iz
nja modrih oči, solzico, ki je na bledem lici obvisela.
Da, gotovo je bilo revici težko pri srci.

Obriše si potem solzico, ter nadaljuje:

„Še nijsem imela 12 let, usmilila se me je dobra
i bogata gospa, ktera je bila uže več let vdova, me je
k sebi vzela, me kakor svojo redila in izobraževala; se
potem v ta gradič preselila, in me še dandanašnji kot
svojo hčerko priznava.“

Da, veliko plačilo sem dobri gospé dolžna in Več-
ni naj ji stotero poverne materinsko skerb za me ubogo
siroto. Ono pesnico pak, ktero ste ravnokar čuli, nau-
čila sem se od mojega očeta, ko jo je prepeval med

tem ko je rožice osipal in sem jih jaz z vodico zalivala.“
Deklica je materni jezik uže skoro čisto pozabila,
kar se je pa gotovo ne mora v zlo šteti, ker je v ot-
roških letih Hervatsko zapustila i nij imela potem več
priložnosti se v hervatskem razgovarjati.

Jako se jej je dopadalo, ko smo se jej kakor vrli
domačini razkrili, in ko je med nami tudi enega do-
morodca našla.

P kratkih a zanimivih pogovorih podali smo jej
desnice, poslovili se srčno od nje, ter zapustili jhčerko
Hervacije se solznimi očmi. Še dolgo, dolgo časa kes-
neje doneli so nam sladki glasovi „D-vo mило“, ter nas
spominjali z radostjo in žalostjo na ljubeznjivo devojko. —
Polnoči je uže ura bila, ko smo „Minervo“ zo-
pet dosegli, ter lepi Hrvatici še enkrat v duhu lahko
noč voščili.

Zopet so se jadra napela; od Aleksandrije smo z
21. topnimi strelci slovo vzeli; ter proti mali Aziji jadrali.
Smirna, kupčijsko mesto, ne daleč od nekdanje
Troje ležeče, je vendar bolj snažno, kakor druga me-
sta pod osmanskim jarmom, tam smo tudi našli več
avstrijskega brodovja in slišali iz domovine prav zani-
mirih novic.

Tam smo tudi z drugimi avstrijskimi brodovi sku-
paj vaje izvrševali, kar je po noči prav veličastno. To
so ti poki in treski, da te teden potem uho boli!

Ko smo tedaj že dalje časa tam bivali in se v
krogu domačega brodstva prav dobro počutili, došlo
nam je povelje vrniti se v domovino. Zopet so se jadra
ra od juga napolnjena napela, in jadrali smo veselo
proti zaželenemu domu! Nekoliko milj od nosa Matar-
pan-a oddaljeni, zapazili smo en dan rano v jutro pi-

Bosni raste tudi vinska trta in nahajali so se tam v starodavnih časih mnogi vinogradi; a ko so Turki prisvojili si to deželo, so začeli vničevati vinograde, ker jim postava (koran) prepoveduje vino piti in zbog tega se nahajajo samo še v severni Bosni na hrvaški meji nekateri večji vinogradi. V Hercegovini pa pridelujejo še precej dobrega vina; tam raste v obilnosti tudi figovo drevo, riž, tabak in še druge rastline, ki navadno rastejo le v južnih deželah Evrope. Na gorah raste mnogo zdravilnih zelišč, ki so velike vrednosti. Sploh se smejo te dežele gledati klime prištevati k najtoplejšim; podnebje je skoro tako, kakor italijansko z razliko, da prav velike vročine niso zaradi mnogih in visokih gor. Geografska lega teh dežel je torej jako ugodna in gotovo še ugodnejša kakor lega Hrvaške.

Vendar pa po nekaterih planjavah v zimskem času piha močna burja, posebno pa po Kupreški dolini. Zahodna stran Hercegovine proti Dalmaciji je bolj skalnata hribovita in se sme primerjati našemu krasu; svet je tam nerodovit in v dolinah poln močvirij in manjših jezerov, med tem ko ima Hercegovina proti izhodu mnogo lepih gozdov in planin, na katerih se nahajajo najboljši pašniki.

Sicer rodovitne planine v Bosni so jako mrzle, takoda tam nerastejo južni pridelki, trta, murva itd. Na hercegovinskih planinah pa je sicer redka, pa popolnoma južna vegetacija; nahajajo se tam v nekaterih legah enake rastline, kakor na Italijanskem. Divjačina je v Bosni in Hercegovini prav mnogo: dosti zajcev, srn, jelenov; pa tudi volk, medved in divji prašič je tam doma. Domači živali ima Bosna prav mnogo, posebno dosti volov, koz, ovac in neko posebno bazo majhnih pa trdnih konj, po tem mnogo domače letušine in prav dosti prašičev; z gojitvijo zadnjih pa se pečajo samo kristjanje, ker Turkom prepoveduje koran svinjsko meso. Bosna izvaža še precejšno število volov prav male rasti in pa nekoliko konj. V Bosni so tudi nekateri rudniki; koplje se železo, premog, svinec, pa le po malem, kolikor zamore rabiti ondodna mala industrija se železom. Lahko pa bi se odkrili veliki in bogati tamošnji rudniki, ko bi se vdomačila tam večja obrtništva in ko bi bile v deželi boljše in gostejše ceste in pa železnice. Bosna vtisne postati gledati rudarstva in obrtništva prav važna dežela, če se enkrat tam vdomači boljše evropska civilizacijska vlada. Pod turškim gospodarstvom pa je nemogoče najmanjši uspeh. Vkljub izvrstni legi in dobri zemlji preluka torej Bosna primerno malo in to bi v Bosni in Hercegovino došla kolikaj večja tuja vojska, ne bi se mogla preživeti, če bi za seboj ne vozila večih provijantnih kolon; za slučaj vojske bi prav za prav morala dotična vlast napraviti velike zaloge živeža v magacinah ne daleč od bosniške in hercegovinske meje, na pr. liko Avstrija v Kotoru in pa v nekaterih krajih Granice preko Save.

S tem smo dovršili popis dežele, ljudstva in državnih razmer v Bosni; spregovorili bomo prihodnjič tudi o zgodovini teh dežel. (Dalje prih.)

O c. kr. nemški dekliški šoli v Gorici.

Malo je mest po Slovenskem, v katerih bi se odgojevanje ženske mladine tako zanemarjal, kakor v naši lepi, solnčni, slovenski Gorici. Nemei in Italijani imajo pri nas svoje javne ali privatne dekliške šole, samo Slovenec, ta stara, uboga potrpežljiva para, je

mrtvem morju ne daleč od nas morski vrtnec, ili morsko trombo; daleč v krogu slišal se je šum vznemirjenega vode, in morje je močno kipel.

Taki morski vrtnici so za ladje zelo nevarni, ker večkrat se prigodi, da celó jambre polomijo, vervi poteržejo, in s tem brod veliko pokvari.

Ko smo za pol morske milje to naravno prikazen objadrali, razpustil se je njen blačnik: polovica je visoke v zraku zginita, druga polovica pak se zopet v morju vtonila.

Dobri boter jug napel je naša jadra, da je vse škripalo, in ker se je v jugo-zapadni strani temnilo, bliskalo, in gromelo, naš zrakomer se tudi ničli bližal, nijemo več dvomili, da nas obišče v kratkem hitri vihar; zategadelj pripravljali smo se po moči neljubega gosta sprejeti.

Za to pot pa nam je bil prizanesel, ter se več milj proti izhodu podil.

Moralo je biti okolo druge polovice svečana l. 1871, ko smo še pol dneva na otoku Korfu počivali, in ker nam je tudi vode užje primanjkovalo, jo tam vkricali, ter se potem zmirom bolj dalmatinskemu obrežju bližali. Z veseljem smo je pozdravili, prvo dalmatinsko skalovje, in upali tudi kmalo Pulj doseči.

Zopet je mladi mesec osvitljal puljsko ladpostajo, kakor o času odjadravanja v sredozemsko morje; prijazno migljale so zvezdice, in lehkí vetrič nas cilju bližal: Posadka „Francova“ nas tudi užje zapazi, ter z gramovitim „dobro—došli!“ pozdravlja, ko jaz v daljne kraje čez morje in gore zamišljen, na poveršji na jambor naslonjen, bledi mesec opazujem. „Devoj mili, devoj krasni!“ zadnji z Begom i voščim, ter „perute imeti si želim, da k tebi spet kot ptič zletim.“

(Konec.) Janko Štibilj.

nema niti javne, niti privatne učilnice, kjer bi svoje hčere po svoje odgojeval. Slovenski starši z dežele in iz mesta pošiljajo svoje dekleta večji del v tukajšnje nemško šolo, ki nij nič boljše in nič slabše kakor so druga enaka samostanska učilišča. V tej šoli se sicer tudi slovensčina uči—aber fraget nur nicht wie! Glavna namera vsega učenja je vendar—le ta, da se naše dekleta navadijo furlanščino žlobodirati in italijanske spake mej slovensko govorico mešati, a svoj materin jezik pačiti in zanemarjati. To je stara rana, o kateri so naši goriški slovenski časopisi už večkrat tožili in pisali, se ve da brez vsega uspeha.

Minister Stremayer, ta stari ljubček slovenskega naroda, je sicer izprevidel, da je Gorici treba nove državne dekliške šole, a kakor navadno, je v svoji modrosti Gorici dal tako šolo, kakoršne—prav nič ne potrebuje, namreč nemško, ki se je lansko leto z velikim in glasnim ropotanjem odprla. Za nadučiteljico tej, do sedaj trirazredni nemški šoli, katero so pa se ve, da obiskavala skoro samo slovenska in italijanska dekleta, je ministerstvo poslalo neko dunajsko gospodičino. Mislili smo do sedaj, da za to učiteljico Bog vedi kaj tiči, ker nas je premudro ministerstvo notri z daljnega Dunaja ž njo osrečilo. Prav oveselilo nas je torej nemško pisano šolsko poročilo, katero je konec prvega šolskega leta omenjena nadučiteljica—d sebe dala.

Ako se po svojem peresu sme ta učiteljica, po tej učiteljici naša nepotrebna nemška dekliška šola soditi, po tem lahko na glas vskliknemo: To je lepa blamaža! Prosit!

Letno poročilo obsega celih 9 tiskanih strani in 80. Na čelu nosi sestavek: „Über die deutsche Schule in Görz.“ Nadučiteljica je menda sama čutila, da je nemška dekliška šola v Gorici—nonsens, zatorej jo je hotela opravičiti s spisom, ki je celi 2 strani in 8 vrstic dolg. Pa kako pisan! Gospodičina nadučiteljica je gotovo temeljito študirala „Heines göttliche Prosa“ predno se je vsela in napisala ta kolosalno naivni in kolosalno nelogični sestavek! Čitatelj bere in misli—bere enkrat, dvakrat, trikrat, in se prime za čelo. Mlinški kamen se mu vrti po glavi, da se z obema rokama za njo zgrabi ter na posled vendar prepriča, da je njegova glava še cela in zdrava in da le gospodičina nadučiteljica tako neusmiljeno logične kozle preobrača po svojem spisu! Kedor hoče izvedeti, kako se po nemško klobasa, ta beri sestavek: Über die deutsche Schule in Görz! Tako piše gospodičina Reinischeva, ponosna hči tistega naroda, ki se prevzetno imenuje „die nation der denker“!

No, pa odpustimo napake, s katerimi gospodičina nadučiteljica zdravi logiki v oči dreza. Saj je znano, da ženska logika samo tak daleč sega, kakor njeni lasje, čeravno bi nam bilo ljubo, da bi bilo pri učiteljicah malo drugače. Odpustiti pa ne moremo nemški, z daljnega Dunaja nam poslani nadučiteljici stilističnih in slovniških napak, katerih omenjeno letno poročilo kar mrgoli! Nadučiteljica, kateri je izročena tako važna (!) naloga nemški jezik širiti po slovenskem Primorju, bi morala sestavljati letno poročilo vendar pomisliti, da ne piše zaljubljenega pisemca, katero je samo eni osebi namenjeno in v katerem se stilistične in gramatikalne napake ne jemlje v poštev. Toda, da ne bode kedo rekel, da samo zabavljam, hočem natrgati nekoliko dišečih rožic iz cvetočega vrta gospodične Reinischeve. Gospodičina n. pr. piše: 1.) „in seiner Fabrick (Str. 1)“ namesto Fabrik. Ko bi bila dosledna, bi morala pisati tudi: Musick, Logick, Kritik, Grammatik etc.

2.) „Darüber (namesto dabei) sind drei Punkte zu berücksichtigen.“ (Str. 1.)

3.) „Um diese Frage zu beantworten, müssen wir uns fragen.“ (Str. 1.)“ Kako lepo, kako doneče!

4.) „Für seine Majestät dem verstorb. Kaiser (Str. 3.)“ Aber, mein fräulein, für regiert ja den vierten fall!

5.) „die heil. Sacramente empfangen sie (die Schülerinnen) dreimal.“ Katere sakramente? Učenk menda vendar nijste stoprv krščevali, po tem pa možili in za mašnike posvečevali? ka-li? In pa po trikrat na leto!

6.) „Inspiciert wurde die Schule durch alle drei Klassen.“ (Str. 3.) Bravo!

7.) Mit den Schülerinnen wurden einige Ausflüge unternommen, auch stand diesen ein Schulgarten zur Verfügung. (Str. 4.)“ Also, fräulein, den ausflügen stand ein garten zur verfügung?

8.) Der kleine Katechismus erklärt mit passenden Beispielen. (Str. 5.)“ So? Wozu haben Sie dann den katecheten, wenn der katechismus sebst erklärt?

9.) Gospodičina Reinischeva tako-le šteje: eins, zwei, vier! Kedor pozna njeno logiko, se ne bode čudil; kedor ne verjame vzemi letno poročilo v roke, ondi najde na 1. in 2. strani odstavke tako-le zaznamovane: a.) β.) γ.) Et caetera cum gratia in infinitum!

Glavno grajo zasluži naša interesantna nadučiteljica tudi zaradi brezkrayne nemarnosti, s katero v tem jako zanimivem letnem poročilu vsa potrebna čila (Unterscheidungszeichen) izpustila. Kjer stoji pika, bi morala večkrat stati vejica, kjer bi morala stati vejica—ne stoji—nič! Sploh je znano, da Evine hčere, kar se ločil tiče, malo kedaj pravo pogode. Ali gospodičina Reinischeva se mi zdi pravi pravecni prototyp ženske malomarnosti v tem oziru!

Izboren je pa tudi učni načrt, po katerem se v tej

dekliški šoli slavnega Stremayerjevega spomina podučuje! Kedor ga je naredil, tisti res zasluži, da bi mu Schmidt v svoji imenitni encyklopediji vsó stran posvetil! Da o drugem molčim, bom navedel samo to, kar se bere na 6. strani pod naslovom „Heimatkunde“: die alten Deutschen, Hermann (sic!) der Cherusker und die Schlacht im Teutoburgerwalde etc.!!! To se ubija našim 10 letnim dekletom v 3. razredu v glavo! To je „Heimatkunde“ po slavni metodi Reinischeve gospodičine!

Taka „Heimatkunde“ se uči na slovenskih tleh, v c. kr. avstrijski šoli! Zares, prav patrijotične dekleta, prav domoljubne, lojalne matere nam boste v takih šolah izredili! Kri zavre v človeku, ki je dober Slovan in pošten avstrijski državlján, ko vidi, da samo naučno ministerstvo ta nepatrijotičen duh na vse kriplje podpira!

Sploh je pa pisano vse letno poročilo od konca do kraja v tistem znanem impertinentnem tonu, kakor je navaden vsem Nemcem pri nas naseljenem, ki vselej in povsod usta tako široko odpirajo in se tako postavljajo, kakor bi uže na goriškem gradu pruska zastava vihrala. S to nemško impertinentnostjo je pa Reinischeva gospodičina združila še velik kos tiste silno neprijetne prevzetnosti, katera je navadna vsem emancipiranem neženskim—ženskam. Letno poročilo beri, kedor mi ne verjame!

Da sem jaz minister Stremayer bi rekel naši nadučiteljici: „Gospodičina, naučite se najprej logično in zdravo misliti! Potem se vsedite in pišite nemško diktando. Črez par let se morda navadite pravilno pisati in, če boste pridni, si boste tudi zapomnili, s katerim sklonom se veže predlog „für“, kedaj in kako se ločila rabijo in kako se pravilno nemške perijode pišejo. Potem se oglašite pri meni in morda vas pošljem v kak nemški K r ä h w i n k e l—za polučiteljico! Za učiteljico v lepi solnčni Gorici pa vi—nijste! Ein schelm, der mehr leisten—will, als er versteht! Somit, mein wertest fräulein, košunadinar! Ich wünsche Ihnen eine glückliche reise und ein schönes wetter!

V Gorici 8. sept. 1875.

A. K.

Dopisi.

Iz Nabrežine 15. sept.—Značaj naše dobi je nagon do družbovanja, kar utegne biti nek izraz humanosti, ako je res in to je menda tudi, da se človek čedalje više učlovečuje ali pa deloma poduhovituje. Večina današnjih društev mori na oblaževanje človeškega duha in na zboljševanje materialnih položajev. Izrek pa, da demoralizacija rase z napredkom, nij morda brez pravične skrbi zabrušana kletvica, kakor bi se marsikdo izrazil. Saj nij nemara nikakoršnjih filozofov par excellence treba, da to potrdijo ali ovrežejo. Pri polovični svetlobi, na ozke omahljive brvi čez temna brezna režečih se dvomov in ko utrudeni in od njih premagani duh v obupu v sebe se pogrezuje, tedaj je pri takojšnjem nesrečnem posamezniku demoralizacija, rekel bi, potrebna posledica. Da! Večih licemerov, bolje velikanskih goljufov, nevarnih zal-zovalcev čednostij, bolje zlodejevih izpodkopnikov sreče i dobrega imena, večih sebičnejšev in oskrnjevalcev religije i sploh morale itd., rekel bi kedo, nij bilo še, kar svet stoji, ko danes v tako zvanej razsvitljenej dobi. Res nekoliko; toda z velikim pridržkom. Sme se li doba, ako jemlje se obzir na velikansko njeno življenje, po neugodnih izjemkih, stan po nekaterih osebah soditi? Smelo bi takojšnje merilo biti merilo na svetli dan stopajočemu napredku i hrepenenju do višega? Boriti bi se menda bilo zoper nekatere hudobne, zavirljive i sploh škodljive faktorje i principe, ne pa zoper blago naučeno skupnost ali celoto, ki kakor v sijajnej procesiji stopa gor proti jasnim višavam v svetem koprnjenji do izpoznavanja one ga, ki se tako lepo razodevle i razlaga v vsem vidljivem. Nij namreč mogoče, da skupni logos, človeštvena majesteta več ne vidi, ko posamezni deli; ker jemlje samo to, kar bo hasnilo i pri vsem sicer izslovanem zanikovanji, ostane le to, kar je dobro. Red, zaup, dobrotljivost, i pred vsem religija so stvari, ki so je vse dobe, kolikor je bilo po časovnem i narodnem značaju mogoče, s požrtvovanjem branile i spoštovale. I da ne bi jih danes? Kakor zmirom, red i častitljiv posed podrli i za-se pozlorabili bi nekateri noveji Katiline; res je, da ono sicer idilično pa vsega poštovanja vredno zaupanje nekdanih časov nij več, i stopila je s kolekom i podpisi oborožena listina na stražo; toda vkljub vsemu, spadajo red, pravični pored i zaup še zmirom visoko med najsvetejše reči v življenjskih razmerah.

Noveja doba je razveržila nestrpljivega duha ki ves vrt i marljiv zamika se v sv. knjigo in v vže razgrnne liste na zemlji i na nebesu. Kar živi v duhu in v prsih, to obstaja. Z boljše plemenituim ognjem deluje umetnik, i rekel bi, z eteriačno stanjšanim, se svitom nebeske glorioze razsvitljenim po v globoko čiščenje pogreznim duhom gleda astronom skozi prečulo steklo gor v srečne daljne domove. Kaj je tam? Kaj so tiste svitile nemirne pike, ki tako čarobno na nas migljajo? Zakaj naš duh tako oblastno hrepeni tišj gor? Vse je tam za nas tiho, da-si, kakor pravijo, mimo in vstric šumeči svetovi, neizmernim prostorom primerno velikansko godbo godajo i grmé; vse je tam prijazno, za nas hrepeneče, vzdigniti se iz prahu vsakdanjosti.

Zemlja, to veliko prepričuje, to ogromno gnezdo nizkih strastij, ta nesrečna potrta drugih svetov, je za mislečega in više slutečega človeka le majhen, človeška duha temen brlog. Iznesek vseh žalostij in nesreč na tej revnej zvezdi, kako nepresteten je, i tam gori je morda vsa drugače. Kar se nam tukaj le sanja, je tam istina. Gospod je jasno povedal: Moj oča ima veliko stanovišče. Ali bi se ne smelo reči: O vi umrli oč tje, matere, sestre, bratje, soproge, soprogi, prijatelji in znanici, nekde tam gori bomo se zopet videli! Krogotek materije je uže tako znan, i da ne bi smel duha, poglavitnega dela, krogotek biti mogoč? Z veliko verjetnostjo smelo bi se soditi, da so zvezde stanovišča veliko srečnejim bistvom, kakor je revni sinte zemlje. Toda nehajmo s tem.

Poglejmo, kaj se tukaj na zemlji godi. Zarija onih časov se sveti človeštvu, ko postajajo znanstva lastnina vsakterega človeka. Vsi srečniki stopajo od svojih visocih odrov, ter se nižajo do ljudstva, kojemu mej strastnim poljubi in objemi z gorečo nautušenostjo razkladajo skrivnosti i zakone prečudne nature; je ovajajo v njeno, vid i duha osupnujočo tvornico, ki nikdar ne miruje; uče je zajemati modrost iz nje in iz bistrih studencev matere zgodovine, in je visoko unemajo za vse, kar je dobro, resnično i krasno. Uže se pogreznjejo vraže ko zbegani duhovi v temne brezne pozabljenosti, i volja človeška je dosegla tako slavo, da se jej pravi oblast. V dolgi borbi z natoro je človek spoznal krepkosti svoje volje, i ker jo je našel tako mogočno, pritisnil jej je na čelo svetli pečat nepremagljiv moči. Njo poslušati je uže zmogoči, i še več: primiliti se naravi, koja se le zdaj spoznava svojega krotitelja v človeku, ter mu radovoljna vse svoje zaklade odpira. Da, človek sme se se svojo iskro, ponahiti! Več ni suženj naravi, in ako se je preje bal je in ona ga nadvladala, spoštujeta i ljubita se zdaj med sabo. Rahla, sramežljiva devica Poezija, v svojej prirojeni mehki i graciji, ne imajoča trde moške tvornosti v sebi, bode se se vedno umikala v cvetličnate samote, ozirala se v pisane cvetlice, ogledavala se v bistrih potocih, počivala v hladnih sencah srečnih gajev, ubirala svojo čarobno liro in jej z Vilinim glasom prilagala, zamikala v bližini jasn rko pastarico in od dalje nautuševala trudnega in blazih čutov spočitnega delalca na polji hrupnega življenja. A drugim potem bode resne znanosti gladile strmo pot do spoznavanja božestva. V obsegu znanosti nij cvetličnatih livad, hladne sence se umikajo, mirno žuborečih studencev tod ne teka, i le trud, vodni tovariš, jim je spremljevalec. I vendar, kjer je tam le krasna slutnja, prebujta se tod do nekake gotovosti. Kujti materializem umira, ta debeli i do vsega polni satir in obliki veseljak. Ne zanikavanje, volja do spoznavanja podeljuje nam grb človeške plemenitosti. Z vedami, ne z zanikavanjem, pojdemo naprej! Ali bi ne smeli torej vslikniti: Živela vsa pošena društva, ki pripomogajo v ta namen, i živele vse vede, ki nam privzdignajo zagrinjalo v natoro, božjo tvornico? — Za danes o tem zadosti!

Politični pregled.

Državni zbor je sklican na 19. oktobra. Delegacije delajo v odsekih, v kratkem začne debata o proračunu. — Na interpellacijo delegata, škofa Hainalda zaradi ustaje na Balkanu, je Andrassi odgovoril, da avstrijska politika meri na to, da se ohrani mir, da bodo varovani interesi Avstrije, in da se kolikor mogoče olajšajo pritožbe, ki so prouzročile vstajo. Da se to doseže, daje dosti upanja prijateljstvo mej tremi severnimi velevladstvi. — Ta odgovor je prav malo pomenljiv, če ga primerjamo odgovoru našega cesarja, ki ga je dal zbranim delegacijam, ko so se mu predstavljale; cesar je namreč mej drugim rekel, da pripoznava veliko važnost jugoslovanskega gibanja in da ustaja v turških deželah zadeva našo monarhijo v prvi vrsti. Te besede so gotovo jako pomenljive in prejasno kažejo, da se hoče naša vlada polastiti vodstva v Orientu. — Važno je tudi to, da cesar nij omenil z nobe besede turške vlade, to molčanje je jako zgovorno. — Pomenljiv je tudi govor predsednika avstrijske delegacije, Schmerlinga, ki je rekel, da so bili ustaši materialno prisiljeni k ustaji in da je želeli, da se tam reči stalno vrede. Iz hrvatskih virov došla nam je tudi vest, da tam z vso sigurnostjo računajo, da Avstrija izkoristi za se položaj na Balkanu in da se delajo resne priprave za boj.

S tem bi Avstrija zadobila, kakor smo uže večkrat povdarjali, vse simpatije Jugoslovancev; a prašanje je še, kaj bo Rusija rekla? Bismark je objavil v svojem glasilu, da Nemška nijma nobenih interesov na jutrovem in da torej pusti prosto roko Ruski in Avstriji. — Mej Avstrijo in Rusko pa se je nekda posrečilo popolno porazu menje. — Po tem takem postane razumljivo tišanje Avstrije in Rusije na Srbsko, kater hoče menda

Avstrija izviti voditeljstvo jugoslovanskega sveta. Če se je Avstrija zares poprijela tako zdrave politike, potem moramo biti zadovoljni posebno mi Slovenci.

Na Českem se delajo velike priprave za bližnje volitve v državni zbor. Stari in mladi prijavi so uže svoje kandidate in huda borba bo sopoet mej narodnima strankama. — Kako bi bilo želeli, da bi se Čehi mej seboj spravili, ker drugače bodo zmerom več škodo trpeli. —

V Gradcu je bil, kakor smo uže poročali, shod naravnostnecev, ki je trajal več dni in je bil prav za prav namenjen zabavi in manj učenim razpravam. Pri banketu učenjakov je napil nek dvorni svetovalec nemškemu Gradcu; a cesarjev namestnik, baron Kubeck je za njim napil avstrijskemu Gradcu; a to je nekega graškega advokata, slovenskega renegata, dr. Kozjaka tako razsrdilo, da je namestniku segel v besedo in ga podnčil, da avstrijsko in nemško je vse eno; na kar je namestnik demonstrativno zapustil dvorano. — Tudi to je znamenje časa. Sploh je mogoče, da se v Avstriji kaj spremeni in politikarji, ki imajo dober nos, slutijo krizo, ki mora nastati, če Avstrija hoče prevzeti vodstvo v orientu.

Baron Rodič potuje po dolanji Dalmaciji, temu potovanju se pripisuje velika važnost.

Rusija se nekda pripravlja na vojno, in zbira veliko vojsko v Basarabiji. Ruska flota je prišla v jadransko morje; poveljnik ji je veliki knez Konstantin. Te dni jo pričakujejo v Trst.

Srbski knez je s posebnim pismom preložil sedež skupčine iz Kragujevaca v Beograd. — To pomeni, da so časi tako važni in nevarni, da se lahko vsak hip spremeni situacija. —

V Beogradu imajo boj za prav gotov. Angleško vojno brodovje se bliža Dalmaciji in bo tam več časa ostalo. —

Nemški cesar odpotuje 12. t. m. v Italijo z Bismarkom in Moltkejem. —

Mej Španijo in Papežem nastale so navskrižnosti zaradi neke postave. Karlstom gre slabo; sliši se, da nekateri visoki krogi delajo na sporazumenje mej don Karlosom in kraljem Alfonzom.

Razne vesti.

(Beseda v Gorici.) Goriška slovenska čitalnica napravi v soboto dne 2. oktobra besedo, h kateri uljudno vabi društveni odbor. Ves dohodek je namenjen v pomoč hercegovinskim in bosnjaškim ubeglim družinam. Program. 1. del 1. Balkan tužni. (moški zbor) uglasb. A. Leban. 2. Cigan (deklamacija) zložil Dragotin Džman. 3. Jadransko morje. (Moški zbor.) uglasbil Hajdrih. 4. Grande Fantaise brillante sur le Prophète (Igra na glasoviru.) 5. Večerna. (Moški zbor) uglasbil Wendler. 6. Slava Slavjanom (deklamacija) zložil Boris Miran. 7. U boj. (Moški zbor) uglasbil pl. Zajc. II. del. Uskok. Saloigra v 1. dejanji. Vstopnina znaša za neude 40 kr. Ker gre za jako blag namen, priporoča se odbor občni radodarnosti. Začetek točno ob 7 uri zvečer. v Gorici dne 25. septembra 1875. Odbor.

(Fantovski ples) v Solkanu bil je jako lep in dobro obiskovan. Vsi prostori bili so zelo okusno v narodnih barvah dekorirani in lepo število gospa in gospodičen krasilo je prostorno dvorano. Za uboge Hercegovce nabralo se je okoli 70 f. Zaradi postopanja na ulici nekaterih domačih in tujih kmečkih fantov bi imeli marsikako neljubo njim in nam spregovoriti; a za zdaj zamolčimo. Zapazili smo pa žalibože, da ranjcega energičnega župana Matije Doljaka — nij več! Zapazili pa smo tudi, da tovarne močno demoralizujejo naše ljudi in da zamore industrija le potem postati blagodejna, če narod popolnoma prešini omika, sicer pa mora vsaka srenja za to skrbeti, da se gnoj ne valja po cesti, kakor se je soboto ponoči pred Rupnikovo palačo. —

(Vertoljbenka čitalnica) napravi v nedeljo 10. oktobra besedo s plesom, po moči v prid ubogim hercegovinskim družinam, ki so pribežale v Avstrijo. Program priobčimo prihodnjič. Nadejati se je mnogo občinstva.

(V Vertoljbi.) mislijo tamenjšji rodoljubje napraviti besedo s plesom 10. prih. m. Le gledé petja so si — kakor se sliši — v zadregi, ker nemajo za to zadosti sposobnih močij. No, mi mislimo, da jim gospodje narodni učitelji, ki so sedaj na kmetijskem tečaju v Gorici, bodo radovoljno pritkli na pomoč ter sodelovali, kakor so v veliki čast sodelovali pred nedeljo pri besedi v Sovodnjah. Narod je treba buditi iz spanja in ga unemati za vse lepo in blago. Za to gospodje učitelji, ne odrecite svoje pripomoči! Pa tudi vse vrle slovenske mladenke, ki sta bile tudi pri sovodenjski besedi, ra-

dost naših očij, razveselite nas zopet v Vertoljbi v obilnem številu!

(Beseda v Sovodnjah) se je preteklo nedeljo vrlo dobro obnesla. Goslov domačih, iz bližnje okolice in iz Gorice je bilo toliko, da se je v prostorni okusno okinčani sobani vse trlo. Jako zanimiv program se je v občno pohvalo izvršil. O posameznih točkah nam ne dopuščam prostor poročati a povdarjati hočemo samo to, kar nam je posebno dopalo. Lebanov mešan zbor, katerega so domače pevkinje in pevec z izdatno pomočjo izurjenih gospodov učiteljev prav vbrano in vneto peli, je žel prav gromovito pohvalo in se je moral ponavljati, enako možkemu zboru „Šabljenka“, kateri je se svojim „cink cink cink“ vzbudil jako živahno veselost posebno mej kmečkimi poslušalci. V igri „Županova Micika“ je vsak igralec pošteno izpolnil svojo dolžnost, a Mielka, Župan in Anže so se odlično obnašali. „Glazek“ je bil posebno v prvem dejanji na svojem mestu, — v drugem je malo preživ postajal, kar mu sicer ne moremo toliko zameriti, ker ga je gotovo občna navdušenost v svoj vrtnec potegnula. Zvezda Sovodenjske besede je bila pa brez dvoma deklamacija „Medeja“. Gospodična Ivanka Mozetičeva, je se svojo ljubeznjivo prikaznijo, z gorečno in nad vse pričakovanje pravilno predstavilo zelo težkega samogovora na mah razdrobila občno bojazen, da ne bi mogla domača diletantinja, katera je prvičrat javno na oder stopila, tolike naloge omoči.

Take talente treba gojiti in zato se nadejamo, da bomo še večkrat priliko imeli, gospodični deklamovalki tako iskreno ploskati, kakor smo ji v nedeljo. Pesen „Na sprehođu“ je domače kmečko dekle, Marjica, prav mično deklamovala. — Po besedi so se domači fantje in dekleta, pa tudi mnogi tuji gostje zbrali k plesu, kateri je trajal do jutraj. — Ta beseda na skra njih vodetah Slovenije je neprecenljivo važnosti, ker bode če Bog da, prvi kamen k lezu proti poitaljančenju. — Zato-roj pa moramo v prvi vrsti pohvaliti g. učitelja Benkotin, ki je osnoval besedo in sploh izpolnjuje izvrstno svoj poklic; tega gospoda postavimo v izglod tudi drugim učiteljem. Nadalje moramo pohvaliti tu li gospoda viteza Tosi-ja, župana Sovodenjskega, ki izvrstnega učitelja podpira na polji narodne omike in pa gosp. Vrišerja, ki je prav mnogo truda žrtvoval, da je bilo vse tako izvrstno. Zahvala gre tudi g. A. Leban pevodji, gg. učiteljem posebno pa režiserji g. E. K.

Konečno naj še omenimo, da je došla s to besedo ubogim šolarčkam sovodenjskem lepa pomoč, blizo 60 gold.

(Program besedi), katero napravi Kanalska čitalnica v nedeljo 3. oktobra v gosp. Segalovej dvoran za hercegovinke in bosnjaške pribežnike:

1. „Slava Slavjanom!“ Zbor. Uglasbil Hajdrih. 2. „Svojemu čolnu.“ Tenor z glasovirum. Uga-bil F. Grbec. 3. Govor. 4. „Danici.“ Bariton se zborom. Ugl. dr. Gust. Ipavec. 5. „V tui noči.“ Čveterop-v. Ugl. Aug. Leban. 6. Deklamacija. 7. „Slep.“ Tenor se zborom. Ugl. K. Klinar. 8. „Nek dušman vidi!“ Zbor. Ugl. Dav. Jenko. 9. Deklamacija. 10. „Mertvi vojak.“ Bariton z glasovirum. Ugl. Tomažević. 11. „V sladkih sanjah.“ Čveterospiev. Ugl. J. Kocijančič. 12. Sviranje na glasoviru. 13. „U boj!“ Zbor. Ugl. Iv. pl. Zajc. Začetek ob 7. uri zvečer. Ustopnina 25. novcev. Ker predeta pomagat domačemu zboru še dva izvrstna tenorista iz Gorice, se je nadejati izbornega petja pri in po besedi.

(Himna društva „Slavec.“) Kakor znano ima vsako društvo navadno svojo himno in tudi za „Slaveca“ je zložil odličan rodoljub in dobro znan pesnik himno, katero tukaj p. n. bralcem podajemo. Glasi se tako-le:

Čuj od planin — čuj od ravnin
Stoglasno, vbrano žvrgoljenjaj!
Aj to doni — aj to budi,
To polno je življenja!

Živi, cveti domači gaj,
Mladi se dom in narod vstaja,
In pesni „slavček“ pava zdaj,
Kot pesnice iz raja.

Le cveti, dom, mi zmir lep,
Zaré naj ti krasnejši dnovi,
Obsipili s srečo te nebó,
In Bog te blagoslóvi!

In v domu srečnem dan na dan
Bo „slavček“ radostno popaval,
In spev krasn in spev glasn
Bo v hrib in plan odmeval. —

K tej himni manjka pa še naprava. Zaradi tega se obračamo do slovenskih skladateljev, da najdelj v teku enega meseca izvolé ovo pesen uglasbiti, katero naj potem „Slacu“ dopošljejo. Izmed doposlanih nalog bode se najboljša izbrala.

(Poročilo se je) 27. t. m. g. dr. Aleksij Rafael Rojic z gospodično Anko Dolschein-ovo in je koj po poreki odšel v Pariz, kder ostane do prve polovice novembra, da bode obiskoval ondote bolniške zavode in klinike, ki je menda prva na svetu. — Gospod dr. Rojic, ki je uže zdaj odlični zdravnik, vsako leto popotuje po inostranskem, da razširi svoje znanje. — Ker je odlični narodnjak, mi to z veseljem naznanjamo občinstvu in dr. Rojicu voščimo srečnih dnevov v družbi ljubazne nje-

gore soprage, katero štejejo s ponosom mej najomikanejšo krasotico našega naroda.

(*Dom Alfonso*) ki je znan našemu občinstvu po dogodkih v Gradcu, pride skoro gotovo v Gorico; sliši se, da išče stanovanje. Tudi mnogo drugih visokih gostov pričakujemo v našo lepo Nizzo.

(*Imenovanje*) — Gospodje grof Fr. Coronini, dr. Bizzarro, dež. šolski nadzornik Klodijč imenovani so za ude centralne komisije za ohranjenje stavbenih in zgodovinskih spomenkov.

(*Prenevanje cerne*) je visokodušno blagovolil darovati iz lastnega premoženja: Na Srpenico za vodotok in popraviljanje vodnjaka 400 gl., v Prvačino za popraviljanje firme hče 400 gl., na Zago za šolske potrebe 300 gl., v Opačjeselo za cerkev 500 gl., v Bukovico za cerkev 400 gl., v Cezsočo za zvon 100 gl., za neko družino v Kalu, poškodovano po ognju gl 100; skupaj 2200 gl.

(*Prevelični g. škof Mohrta*) je bil 23. t. m. v Gorici, da so je poklonil svojemu metropolitu; 26. pa je bila slovenska instalacija novega škofa v Trstu. Iz cerkve sv. Antona do sv. Jošta je škofa spremljala slovenska procesija, katere so se vdeležili vsi visoki uradniki z namestnikom vred, po tem maogi generali in oficirji in velika množica ljudstva. — V veliki cerkvi je škof bral slovesno sv. mašo in je po tem sprejemal v škofovi palači razne dostojanstvenike in deputacije. — Isti dan je tudi izdal prvi pastirski list. Tržaški škof je eden prvih mecenator slovenskih; zato je moramo biti veseli, da je tako vreden mož zasedel važen tržaški škofovski stol. Bog ga živi in ohrani mnogo let!

(*O letošnjih kmetijskih tečajih za učitelje*) v Gradcu in Gorici prinesli so tetka „Triesterca“ od 27. t. m. št. 220 sledečo iluminacijo: „V letošnji kmetijski tečaj v Gradcu poklicani so oni učitelji iz Štirskega in Kranjskega, ki so „der deutschen Sprache mächtig“ (v nemščini polkovani); v kmetijski tečaj v Gorico pa učitelji iz Gorice, Gradiške, Trsta, Istre in Dalmacije, potem pa še oni iz Kranjskega „der deutschen Sprache nicht mächtige Lehrer“ (v nemščini ne podkovani). —

Mi pristavimo k temu: Dobro nam je znano, da Kranjski učitelji boljši oni ki so poklicani v kmetijski tečaj v Gradcu ali oni pozvani v Gorico, zmožni so nemščino tako, da se more ravno prav strogo soditi, kdo od teh je boljši „Kaulus“ v švabščini. Vše iz pedagogičnega stališča pa je čisto pravilno, da učitelj posluša predavanja v onem jeziku, v katerem on sam mladino podučeva; to naj več zaradi tega, da se učitelj dobro izuri v tehničnih izrazih. To pa nij pri slovenskih učiteljih, ki so poklicani v kmet. tečaj v Gradcu; oni morajo, hote ali n-hote poslušati predavanja v nemščini, kakor da bi učitelji bili namenjani podučevati nemške otroke. Tu v Gorici napravila sta se dva oddelka: za slovenske učitelje odtelek slovenski, za italijanske pa italijanski. Zakaj bi se tako pravično in pedagogično ne postopalo tudi z onimi učitelji v Gradcu? Menimo, da tako zahtevanje od naše stranke je popolnoma opravičeno.

(*Nova pripravljalnica*). Pripravljalnica za učiteljsko izobraževališče se letos odpre tudi v Gorici. Učence te pripravljavnice zamore biti vsak, ki je dobro končal ljudske šole, ter dobil o lupustno spričevalo samo da šteje že štirinajst let življenja. Ubožnim in pridnim učencem te šole se pripomore s 50 goldinarji iz državne denarnice. Kedor to šolo dobro doverši, zamore preiti na učiteljsko izobraževališče, tudi v tej šoli dobivajo manjša premožnja pa pridni učenci od 50 do 200 gld. pomoči na leto. Iz obraževališča je pot odprta do učiteljskega za ljudske in meščanske šole in tudi za učiteljsko izobraževališče. — Od 16. do 20. oktobra t. l. se bodo vpisovali učenci te šole pri ravnateljstvu c. k. učiteljskega izobraževališča v Gorici.

Prav za prav namen ti šoli je, da se po lažji in krajši poti, kakor prej pride do učiteljskega, pa vendar se učenci te šole bodo učili v vseh predmetih, ki so potrebni za vsakdanje življenje: toraj ta šola tudi spolnjuje ljudsko šolo, in zato priporočati bi bilo premožnejšim roditeljem naj sinove po dokončani ljudski šoli pošljejo še v to-le šolo, zato da se boljše vkoreninijo v tem, kar jim bo treba kot pametni gospodarji in pravi državljane.

(*Ne-iz to usmiljenje ti*) V ponedeljek ob 6. popoldne sem šel po ulici mestnega vrta in tam sem videl, kako je nek voznik neusmiljeno dva konja pretepal, ker nijsta mogla zaradi preobloge voza s kamenjem naprej. Mimogredeči ljudje so se ustavljali in marsikaka beseda nevoljnosti bila jo slišati. Pri nas v Gorici bi bilo pač treba kakega „Verein-a für Thierquälerei“, da se takim surovim ljudem, ki do živalij nobenega usmiljenja nemajo, enkrat za vsolej na prste stopi.

(*V Soče skočiti*) je te dni neki podčastnik tukajšnega polka. Akopram je leseni most Soče zelo visok, padel je tako srečno, da je mogel s plavanjem se rešiti gotove smrti. Uzrok tega obupnega koraka je neznan; nekateri pravijo, da je neuslišana ljubezen kriva te — kopelji!

(*Strahna nesreča*) se je pripetila minolo nedeljo v Riterjevi tovarni v Stračicah. Neki Jože Stapar

iz Šturje, čul je v zgornjih prostorih čudno šumenje mašin in šel gledat kaj je, a reveš bil je tako nesrečno od mašine popaden, da mu je ves život zjamečila i ga tekoj usmrtila. Zapustil je mlado vdovo.

(*Whit se je*) nek zidar, ki je padel iz strehe nove hiše nasproti gledišču v Gorici. —

(*V Tolmaju*) je prišla sodnija na sled trem hudodelnikom, ki so oskrucili mnogo malih 7, 8 letnih deklic. — Lokarničar in dva krojača sta uže pod ključem. — V naših slovenskih trgih kaže se prav lepa demoralizacija. To so nasledki principa: „vse za trebuh, za dobro življenje, nič za srce in možgane.“ —

(*Ne bodite požrešni!*) D-ka lekarja Z. v Gorici je prišla v lekarnico in vidi na mizi steklenico, v kateri je bila tekočina žganju podobna. — Poželji, ost jo je gnala, pokusi, dopade se ji in spije. —

Ko pride hlapec lekarničarja v lekarnico in vidi prazno steklenico, praša deklo, kam je prišla tekočina in dekla obstoji, da jo je ona spila. Prestrašen hlapec ji natanani, da je spila hud strup, hitro teče po doktorja, kateri jo pošlje v bolnišnico, a ker nij hotela precej vzeti medicine ali pa ker je bilo uže prepozno, je umrla denes. Huda kazen ta! —

(*Pri Paternolliju*) knjigotržecu v Gorici bila je te dni — in je še — razpostavljena krasna ženska podoba, katero je izdelal strokovnjašk malar na Italijanskem, ki je bival pred leti tudi nekaj časa v Gorici. Naš mladi umetnik Grilec je to podobo prav lepo sé svinčnikom na papir kopiral in to v kratkej pol urici na Travniku pred oknom štacune Paternolli-jeve! Mi obžalujemo, da se tega stoprv 24 letnega umetnika, kateri je uže s tolikimi poskusi dokazal svoj lepi talent za malarstvo, na kako višo šolo ne pošlje, da bi mogel dospeti na stopinjo dovršenosti nam Slovencem na čast. Slovenski mecenati bi morali v tem obziru kaj storiti. —

(*O trgatvi*) so nam došla razna poročila, ki so tako ugodna, da bolj ne morejo biti. Na Vipavskem, to je od Ajdovščine naprej in tudi v Dornbergu, Rihenbergu i. t. d. trgatve kaj izvrstna, na Slapem, Gočah, Planini, v Šembidu in okoli Vipave sploh, je toliko grozolja, da ljudem primanjkuje posoda in da ljudje grozdje prodajajo po prav nizki ceni in je cele voze vozijo v Trst. — Take obilne trgatve v nekaterih vipavskih krajih vinorejci ne pamtijo; zraven tega je tudi grozdje močno zrelo in bo kapljica izvrstna — Kraševci bodo imeli letos tudi prav dosti izvrstnega terana, v Brdah se toliko natrgali, da bo kak posestnik, ki je navadno prideloval po 20 do 30 kvinčev rebule, letos pridel 70—80 kvinčev. Tuje uže dobajajo v Brda po sladko rebulo in jo plačujejo po 7, 8 do 10 gold. kvinč. Na dolnjim Furlanskem je prav taka; črnega izvrstnega furlanca bonno letos kupavali po 8 do 10 gold.

Vinski trgovci in gostilničarji iz Kranjskega in Koroškega naj torej letos močno zahajajo na Goriško; tukaj dobe vsakovrstna, močna in dobra vina po prav nizki ceni, kakor menda nikder drugod ne.

(*Personalne vesti*) Dr. Hiacint Petri s, do sedaj tajnik pri namestništvu postal je dež. glavar in pride najbrže v Istro. Monsignor vitez Globočnik, tajnik goriškega nadškofa je, postal svetovalec ljubljanskega konzistorija. Goriško starešinstvo je imenovalo grofa Emanuela Giulay-a častnega mestjana. —

(*Nadalje so darovali za Hercegovinske sirote*)

Iz Lokavca pri Ajdovščini: Anton Slokar narodnjak s., 50 And. Kompara gld., 1 Jože Slokar s., 30 Friderik Bolko 50 s., Anton Kete kmet 50 s., Jože Vidmar 1 gld., Franjo Slokar 1 gld., And. Čibej 50 s., Anton Čibej 10 s., Ivan Slokar 10 s., Jože Slokar 30 s., Marija Slokar 10 s., Ana Slokar dekleta 20 s., Katarina Slokar 20 s., Katarina Bolko 20 s., Karolina Bolko 20 s., Franca Slokar 20 s., Anton Čibej 50 s., Miha Blaško 50 s., And. Slokar 20 s., Anton Bratina 20 s., Anton Vovk 20 s., Franca Kete 20., Jožefa Slokar 20 s., Jožefa Slokar 20 s., Ana Slokar 20 s., Marija Slokar 10 s., Poldo Čibej s., 10 Fr. žl. Bottoni 5 gld. Fr. Hmeljak 3 gld., Marija Hmeljak 2 gld., Jera Vidic 1 gld., Neimenovani 2 gld., Marija Mermolja 20 s., Antonija Štibelj 10 s., Katarina Slokar 10 s., Kristjan Slokar 20 s., Jože Bizjak 10 s., Anton Rustija 30 s., Anton Perjevec 50 s., Ivan Slokar 50 s., Anton Lokar 20 s., Janez Bolko 50 s., Anton Kovač 10 s., Anton Černigoj 20 s., Franjo Kovač 10 s., Anton Kalin 20 s., Jože Čoha 20 s., Blaž Zigon 20 s., And. Lokar 20 s., Janez Blaško 10 Jože Kovač 20 s., Franjo Rebek 1 gld., Rajar Arnek 1 gld., Šon Kristjan 1 gld., Suban Franjo 50 s., Fornazarič Rok 50 s., Hmeljak Tone 50 s., Kompara Tone 20 s., Lokar Drejče 20 s., Rebek Paula 5 s., Fornazarič Vencelj 5 s., Suban Tone 20 s., Kompara Krist 30 s., Batič Ivan 30 s., Lokar Drejče 20 s., Bork Franjo 10 s., Batič Jože 10 s., Lokar Gšpar 40. s., Slokar Jakob 20 s., Mrevle Jože 20 s. Bolko Franjo 50 s. Čoha And. 50 s., Štibelj Janez 50 s. — Jan. Kompara 20 s., Fr. Čoha 20 s., Skupaj 35 gl. 60 sold.

V Skriljah: Franjo Rustja 1 gold., Terezia Rustja 20 s., Sluga 20 s., Janez Zgonik 50 s., Janez Rustja 50 s.,